

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล
(Individual Study)

หัวข้อ : หลักประชาธิปไตย
เรื่อง : พนักงานอัยการกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

จัดทำโดย
นายเรวัต จันทร์ประเสริฐ
รหัส ๒๘

เอกสารวิชาการนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม
หลักสูตร “หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” รุ่นที่ ๒
วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ
สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

พนักงานอัยการกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

ความนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พุทธศักราช ๒๕๕๐) ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศได้ให้ความสำคัญต่อสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทยอย่างไม่เคยมีมาก่อน ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ ไม่ว่าจะรับรองไว้โดยชัดแจ้งหรือโดยปริยายหรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ จะได้รับความคุ้มครองและมีผลผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมาย และการตีความกฎหมายทั้งปวง ตลอดจนการปฏิบัติหน้าที่ต่างๆ องค์กรของรัฐทุกองค์กรจะต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์สิทธิและเสรีภาพ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญด้วย^๑

สำนักงานอัยการสูงสุด^๒ เป็นองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญที่ถือกำเนิดขึ้นมาจากความทุกข์ยากเดือดร้อนของประชาชนอันเนื่องจากความไม่เป็นธรรมในสังคม โดยก่อตั้งขึ้นมาเป็นองค์กรหรือหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเป็นเวลามากกว่า ๑๒๐ ปีแล้ว^๓ ตลอดเวลาที่ผ่านมาสำนักงานอัยการสูงสุดเป็นองค์กรหรือหน่วยงานหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการผดุงความเป็นธรรมในบ้านเมือง อันส่งผลต่อวิถีการดำเนินชีวิตของปัจเจกบุคคลตลอดจนองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและประชาชน ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่สำนักงานอัยการสูงสุดเป็นผู้มีบทบาทหน้าที่ในการอำนวยความยุติธรรม การรักษาผลประโยชน์ของรัฐ ตลอดจนการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้พ้นจากการล่วงละเมิด ตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของพนักงานอัยการมาอย่างยาวนานนั่นเอง

พนักงานอัยการกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

สิทธิมนุษยชนโดยทั่วไป หมายถึง สิทธิที่มนุษย์ทุกคนมีความเท่าเทียมกัน มีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลที่ได้รับการรับรอง ทั้งความคิดและการกระทำที่ไม่มีการล่วงละเมิดได้ โดยได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และสนธิสัญญาระหว่างประเทศ^๔ ทั้งนี้ Universal Declaration of Human Rights ได้แบ่งประเภทของสิทธิมนุษยชนออกเป็น ๕ ประเภท ดังนี้^๕

๑. สิทธิพลเมือง (Civil Rights) ได้แก่ สิทธิในชีวิตและร่างกาย เสรีภาพและความมั่นคงในชีวิต ไม่ถูกทรมาน ไม่ถูกทำร้ายหรือฆ่า สิทธิในความเสมอภาคต่อหน้ากฎหมาย สิทธิที่จะได้รับสัญชาติ สิทธิที่จะไม่ถูกจับกุม ควบคุม กักขังโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นต้น

¹ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พุทธศักราช ๒๕๕๐) มาตรา ๔, ๒๖ และ ๒๗

² รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พุทธศักราช ๒๕๕๐) มาตรา ๒๕๕

³ สำนักงานอัยการสูงสุด เดิมได้แก่กรมอัยการ ซึ่งตามหลักฐานกรมอัยการได้ตั้งขึ้นเป็นรูปกรม เมื่อวันที่ 1 เมษายน ร.ศ.112 (พ.ศ.2436)

⁴ แหล่งข้อมูล : <http://kittayaporn28.wordpress.com/%E0%B9%82%E0%B8%A5%E0%B8%81%E0%B8%A8%E0%B8%B6%E0%B8%81%E0%B8%A9%E0%B8%B2-2/%E0%B8%AB%E0%B8%99%E0%B9%88%E0%B8%A7%E0%B8%A25/%E0%B8%AA%E0%B8%B4%E0%B8%97%E0%B8%98%E0%B8%B4%E0%B8%A1%E0%B8%99%E0%B8%B8%E0%B8%A9%E0%B8%A2%E0%B8%8A%E0%B8%99-human-right/>

⁵ แหล่งข้อมูล : <http://learners.in.th/blog/right/257357>

๒. สิทธิทางการเมือง (Political Rights) ได้แก่ สิทธิในการมีส่วนร่วมกับรัฐในการดำเนินกิจการที่เป็นประโยชน์สาธารณะ เสรีภาพในการรวมกลุ่มเป็นพรรคการเมือง เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ สิทธิในการเลือกตั้งอย่างเสรี เป็นต้น

๓. สิทธิทางสังคม (Social Rights) ได้แก่ สิทธิในการได้รับการศึกษา สิทธิในการได้รับหลักประกันด้านสุขภาพ ได้รับการพัฒนาบุคลิกภาพอย่างเต็มที่ ได้รับความมั่นคงทางสังคม มีเสรีภาพในการเลือกคู่ครองและสร้างครอบครัว เป็นต้น

๔. สิทธิทางเศรษฐกิจ (Economic Rights) ได้แก่ สิทธิในการมีงานทำ ได้เลือกงานอย่างอิสระ และได้รับค่าจ้างที่เหมาะสม สิทธิในการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน สิทธิในการรับมรดก เป็นต้น

๕. สิทธิทางวัฒนธรรม (Cultural Rights) ได้แก่ การมีเสรีภาพในการใช้ภาษาหรือสื่อความหมายในภาษาท้องถิ่นของตน มีเสรีภาพในการแต่งกายตามวัฒนธรรม การปฏิบัติตามวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นของตน การปฏิบัติตามความเชื่อทางศาสนา การพักผ่อนหย่อนใจทางศิลปวัฒนธรรมและการบันเทิงได้โดยไม่มีใครมาบีบบังคับ เป็นต้น

แม้ประเทศไทยจะมีกฎหมายรับรองสิทธิมนุษยชนดังกล่าวไว้ข้างต้น แต่ในความเป็นจริงแล้ว ใช่ว่าบุคคลทุกคนจะมีสิทธิมนุษยชนอย่างเท่าเทียมกันเสมอไป ทั้งนี้เพราะความสามารถในการเข้าถึงสิทธิต่างๆ ของบุคคลแต่ละคนนั้นอาจแตกต่างกันไปตามถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกาย หรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมือง ทั้งการใช้สิทธิหรือการเข้าถึงสิทธิบางอย่างอาจมีขั้นตอนกระบวนการที่ยุ่งยากสลับซับซ้อน ต้องเสียเวลาและเสียค่าใช้จ่าย ค่าทนายความ ค่าธรรมเนียมศาล เป็นจำนวนมาก จึงมีใช้เรื่องง่ายๆ ที่บุคคลทั่วไป กล่าวโดยเฉพาะบุคคลที่หย่อนความสามารถหรือด้อยโอกาสจะพึงรักษาสิทธิต่างๆ ของตนตามที่กฎหมายกำหนดไว้ได้ ดังนั้น เพื่อเป็นการบรรเทาปัญหาดังกล่าว สำนักงานอัยการสูงสุดหรือพนักงานอัยการ จึงได้ถูกกำหนดให้มีบทบาทหน้าที่ในการเข้าไปคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในหลายๆ เรื่องดังที่จะนำมากล่าวต่อไปนี้

การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนทางอาญา (สิทธิพลเมือง)

พนักงานอัยการจะมีบทบาทหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนทางอาญา ดังต่อไปนี้

๑. การร้องขอให้ศาลกำหนดโทษผู้กระทำผิดเสียใหม่ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดยังไม่ได้รับโทษหรือกำลังรับโทษอยู่และโทษที่กำหนดตามคำพิพากษาหนักกว่าโทษที่กำหนดตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓ ยกตัวอย่างเช่น นาย ก. ถูกศาลตัดสินให้จำคุก มีกำหนด ๑๐ ปี ต่อมาอีก ๑ ปี มีการแก้ไขกฎหมายให้ลดโทษในข้อหาที่นาย ก. กระทำผิดให้จำคุกไม่เกิน ๗ ปี เช่นนี้ผู้กระทำความผิด คือ นาย ก. ผู้แทนโดยชอบธรรมของนาย ก. ผู้อนุบาลของนาย ก. หรือพนักงานอัยการจะร้องขอมีสิทธิร้องขอให้ศาลกำหนดโทษเสียใหม่โดยให้จำคุกนาย ก. ไม่เกิน ๗ ปีได้

๒. การยื่นคำร้องต่อศาลขอให้รื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ ในกรณีที่พนักงานอัยการมิได้เป็นโจทก์ในคดีเดิมซึ่งศาลได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้บุคคลต้องรับโทษอาญา ซึ่งพนักงานอัยการมีอำนาจเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐาน ตามพระราชบัญญัติรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๕, ๖ และ ๗ ยกตัวอย่างเช่น นาย ก. ถูกนาย ข. พ้องในความผิดฐานปลอมพินัยกรรม ศาลตัดสินให้จำคุก ๓ ปี คดีถึงที่สุด ต่อมาปรากฏหลักฐานใหม่นาย ก. ไม่ได้เป็นผู้ปลอมพินัยกรรม เช่นนี้พนักงานอัยการก็สามารถยื่นคำร้องต่อศาลขอให้รื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ได้

๓. การขอให้ศาลคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พุทธศักราช ๒๕๕๐) มาตรา ๓๒ ซึ่งบัญญัติให้มีการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและ

ร่างกายของบุคคล การที่จะทรมาณทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม การจับ และการคุมขังบุคคล การค้นตัวบุคคลหรือการกระทำได้อันกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพจะกระทำมิได้

ในกรณีที่มีการกระทำซึ่งกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพตามวรรคหนึ่ง พนักงานอัยการมีสิทธิร้องต่อศาลเพื่อให้สั่งระงับหรือเพิกถอนการกระทำเช่นว่านั้น รวมทั้งจะกำหนดวิธีการตามสมควรหรือการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นด้วยก็ได้

๔. การขอให้ศาลคุ้มครองผู้ถูกคุมขังหรือขังโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๙๐ ซึ่งการคุมขังโดยมิชอบด้วยกฎหมายนี้ ไม่จำกัดว่าจะเป็นการควบคุมหรือขังโดยเจ้าพนักงานหรือบุคคลทั่วไป ยกตัวอย่างเช่น กรณีของหมวดเจี๊ยบ รองโฆษกของรัฐบาล ซึ่งถูกการด์ผู้ชุมนุมทางการเมืองจับกุมตัวไปควบคุมไว้ดังที่เป็นข่าวเมื่อไม่นานมานี้ พนักงานอัยการมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลท้องที่ที่มีอำนาจพิจารณาคดีอาญาขอให้ปล่อยหมวดเจี๊ยบได้

๕. การขอให้ศาลออกหมายปล่อยผู้ต้องหาเป็นเรื่องที่พนักงานอัยการเห็นว่าไม่มีความจำเป็นต้องขังผู้ต้องหาไว้ระหว่างสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๗๒ (๒) อีกต่อไปแล้ว พนักงานอัยการก็จะยื่นคำร้องขอให้ศาลปล่อยผู้ต้องหาไป ยกตัวอย่างเช่น นาย ก. ถูกจับกุมในคดีกระทำอนาจาร ซึ่งพนักงานสอบสวนเห็นควรส่งฟ้องผู้ต้องหาและได้ขอฝากขังผู้ต้องหาต่อศาลไว้ ต่อมาหากพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องนาย ก. เพราะไม่มีพยานหลักฐานว่านาย ก. เป็นผู้กระทำความผิด เช่นนี้พนักงานอัยการก็ต้องรีบยื่นคำร้องขอให้ศาลออกหมายปล่อยนาย ก. ไป

การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนทางแพ่ง (สิทธิทางสังคมและเศรษฐกิจ)

พนักงานอัยการจะมีบทบาทหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนทางแพ่ง ดังต่อไปนี้

๑. การคุ้มครองสิทธิของบุคคล ได้แก่

๑.๑ การร้องขอให้ศาลสั่งให้บุคคลวิกลจริตเป็นคนไร้ความสามารถ และถ้าเหตุที่ทำให้เป็นคนไร้ความสามารถได้สิ้นสุดไปแล้ว ก็ร้องขอให้ศาลสั่งเพิกถอนคำสั่งที่ทำให้เป็นคนไร้ความสามารถนั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๘ และ ๓๑ ทั้งนี้ ในคดีที่มีการร้องขอให้ศาลสั่งให้บุคคลใดเป็นคนไร้ความสามารถ เพราะเป็นบุคคลวิกลจริต ถ้าทางพิจารณาได้ความว่าบุคคลนั้นไม่วิกลจริต แต่มีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ พนักงานอัยการก็ร้องขอให้ศาลสั่งให้บุคคลนั้นเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถได้หรือในคดีที่มีการร้องขอให้ศาลสั่งให้บุคคลใดเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถเพราะมีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ถ้าทางพิจารณาได้ความว่าบุคคลนั้นวิกลจริต ก็ร้องขอให้ศาลสั่งให้บุคคลนั้นเป็นคนไร้ความสามารถได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๓ และร้องขอให้ศาลสั่งให้บุคคลซึ่งมีกายพิการหรือมีจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบหรือประพฤตีสُرุ่ยสุร้ายเสเพลเป็นอาชญา หรือติดสุรายาเมา หรือมีเหตุอื่นใดทำนองเดียวกันนั้น จนไม่สามารถจะจัดทำกรงานโดยตนเองได้ หรือจัดกิจการไปในทางที่อาจจะเสื่อมเสียแก่ทรัพย์สินของตนเองหรือครอบครัวให้เป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ และถ้าเหตุที่ศาลได้สั่งให้เป็นคนเสมือนไร้ความสามารถได้สิ้นสุดไปแล้วก็ร้องขอให้ศาลสั่งเพิกถอนคำสั่งที่ทำให้เป็นคนเสมือนไร้ความสามารถตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๒ และ ๓๖ ยกตัวอย่างเช่น นาย ก. เป็นคนต่างจังหวัดซึ่งไม่มีใครรู้จักว่าเป็นใครอยู่ที่ไหน เดินทางเข้ามาร่วมการประชุมประจำวงรัฐบาลในกรุงเทพฯ อยู่มาวันหนึ่งมีผู้พบพานาย ก. ถูกทำร้ายจนหมดสติไป จึงมีผู้นำนาย ก. ส่งโรงพยาบาล เมื่อฟื้นขึ้นมาปรากฏว่านาย ก. กลายเป็นคนวิกลจริตและจำอะไรไม่ได้เลย เช่นนี้พนักงานอัยการอาจร้องขอให้ศาลสั่งให้นาย ก. เป็นคนไร้ความสามารถซึ่งจะต้องอยู่ในความดูแลของผู้อนุบาลก็ได้

๑.๒ ทำหน้าที่เป็นผู้แทนผู้ไร้ความสามารถที่ไม่มีผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้แทนโดยชอบธรรมทำหน้าที่ไม่ได้ตามคำสั่งศาล ทั้งนี้เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องในเรื่องความสามารถ ตามที่กำหนดไว้ใน

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๕๖ ยกตัวอย่างเช่น กรณีของนาย ก. ที่ถูกทำร้ายจนเป็นคนวิกลจริตดังกล่าว หากไม่มีใครทำหน้าที่เป็นผู้แทนหรือผู้อนุบาลของนาย ก. เช่นนี้ศาลก็อาจแต่งตั้งให้พนักงานอัยการทำหน้าที่ดังกล่าวแทนได้

๑.๓ ร้องขอให้ศาลสั่งให้บุคคลเป็นคนسابสุญกรณีที่คุณคนนั้นได้ไปจากภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ และไม่มีใครรู้แน่ว่ายังมีชีวิตอยู่หรือไม่ตลอดระยะเวลาห้าปี หรือกรณีที่บุคคลนั้นได้ไปอยู่และหายไปในการรบหรือสงคราม หรือได้เดินทางไปภัยานพาหนะที่อับปาง ถูกทำลาย หรือสูญหายไป หรือตกอยู่ในเหตุอื่นที่เป็นอันตรายแก่ชีวิตตลอดระยะเวลาสองปีโดยนับแต่วันที่การรบหรือสงครามสิ้นสุดลงหรือนับแต่วันที่ยานพาหนะอับปางถูกทำลายหรือสูญหายไปหรือนับแต่วันที่เหตุอื่นนั้นได้ผ่านพ้นไป แล้วแต่กรณี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๑ และร้องขอให้ศาลสั่งถอนคำสั่งให้เป็นคนسابสุญเมื่อพิสูจน์ได้ว่าบุคคลผู้ถูกศาลสั่งให้เป็นคนسابสุญนั้น ยังคงมีชีวิตอยู่ หรือว่าตายในเวลาอื่นผิดไปจากเวลาดังกล่าวตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๓ ยกตัวอย่างเช่น นาย ก. เดินทางเข้ามาร่วมการประชุมประหวังรัฐบาลในกรุงเทพฯ แล้วหายตัวไปโดยไม่มีใครรู้แน่ว่ายังมีชีวิตอยู่หรือไม่ตลอดระยะเวลาเกินกว่าห้าปี เช่นนี้พนักงานอัยการก็อาจร้องขอให้ศาลมีคำสั่งว่านาย ก. เป็นคนسابสุญได้ และภายหลังจากนั้นหากปรากฏว่า นาย ก. ยังคงมีชีวิตอยู่โดยได้หายจากวิกลจริตและเดินทางกลับไปยังต่างจังหวัด พนักงานอัยการก็อาจร้องขอให้ศาลสั่งถอนคำสั่งให้เป็นคนسابสุญนั้นเสียได้

๑.๔ ร้องขอให้ศาลสั่งให้ทำการไปพลางก่อนตามที่จำเป็นเพื่อจัดการทรัพย์สินของบุคคลผู้ไม่อยู่ซึ่งไปเสียจากภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่โดยมิได้ตั้งตัวแทนผู้รับมอบอำนาจทั่วไปไว้ และไม่มีใครรู้แน่ว่าบุคคลนั้นยังมีชีวิตอยู่หรือไม่ และถ้าเวลาได้ล่วงเลยไปหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้ไม่อยู่นั้นไปเสียจากภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่และไม่มีผู้ใดได้รับข่าวเกี่ยวกับบุคคลนั้น หรือนับแต่วันมีผู้ได้พบเห็นหรือได้ทราบข่าวมาเป็นครั้งหลังสุด ก็ร้องขอให้ศาลสั่งตั้งผู้จัดการทรัพย์สินของผู้ไม่อยู่ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๘ วรรคแรกและวรรคสอง และในกรณีที่ผู้ไม่อยู่ได้ตั้งตัวแทนผู้รับมอบอำนาจทั่วไปไว้ และสัญญาตัวแทนระบุสืบไปหรือปรากฏว่าตัวแทนผู้รับมอบอำนาจทั่วไปจัดการทรัพย์สินในลักษณะที่อาจเสียหายแก่ผู้ไม่อยู่ก็ร้องขอให้ศาลสั่งได้เช่นเดียวกับข้อ (๙) ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๔๙ และร้องขอให้ศาลสั่งตัวแทนผู้รับมอบอำนาจทั่วไปจัดทำบัญชีทรัพย์สินของผู้ไม่อยู่ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๕๐ หรือขอให้ศาลสั่งให้ผู้จัดการทรัพย์สินหาประกันอันสมควรในการจัดการทรัพย์สินของผู้ไม่อยู่ตลอดจนการมอบคืนทรัพย์สินนั้น หรือแถลงถึงความเป็นอยู่แห่งทรัพย์สินของผู้ไม่อยู่ หรือถอดถอนผู้จัดการทรัพย์สินและตั้งผู้อื่นให้เป็นผู้จัดการทรัพย์สินแทนต่อไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๕๖ หรือขอให้ศาลสั่งกำหนดบำเหน็จ จด ลด เพิ่มหรือกลับให้บำเหน็จแก่ผู้จัดการทรัพย์สินเมื่อเหตุการณ์เกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินได้เปลี่ยนแปลงไป ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๕๗ ยกตัวอย่างเช่น นาย ก. เดินทางเข้ามาร่วมการประชุมประหวังรัฐบาลในกรุงเทพฯ แล้วหายตัวไปเป็นเวลากว่าหนึ่งปี ไม่มีผู้ใดได้รับข่าวเกี่ยวกับนาย ก. เช่นนี้พนักงานอัยการก็อาจร้องขอให้ศาลสั่งตั้งผู้จัดการทรัพย์สินของนาย ก. ไปพลางก่อนตามที่จำเป็นจนกว่าเหตุที่ต้องตั้งผู้จัดการทรัพย์สินนั้นจะสิ้นสุดลงได้ เช่น นาย ก. นั้นกลับมาหรือตาย หรือศาลมีคำสั่งให้เป็นคนسابสุญ เป็นต้น

๒. การคุ้มครองสิทธิในการจัดตั้งบริษัท ห้างหุ้นส่วน สมาคม หรือมูลนิธิ ได้แก่

๒.๑ ร้องขอให้ศาลแต่งตั้งผู้แทนของนิติบุคคลชั่วคราว ในกรณีที่มิตำแหน่งว่างลงในจำนวนผู้แทนของนิติบุคคลและถ้าปล่อยตำแหน่งว่างไว้จะเกิดความเสียหาย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๗๓ และร้องขอให้ศาลแต่งตั้งผู้แทนเฉพาะการในกรณีประโยชน์ได้เสียของนิติบุคคลขัดกับประโยชน์ได้เสียของผู้แทนของนิติบุคคลในการอันใดเป็นเหตุให้ไม่มีผู้แทนของนิติบุคคลเหลืออยู่หรือเหลืออยู่ไม่พอจะเป็น

องค์ประชุมหรือไม่พอจะกระทำการอันนั้นได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๗๕ ยกตัวอย่าง เช่น นาย ก. ซึ่งเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัด ข. ได้เดินทางเข้ามาร่วมการประชุมประจำปีของห้างหุ้นส่วนฯ ในกรุงเทพฯ แล้วหายตัวไปจนศาลพิพากษาให้เป็นคนสาบสูญ ทำให้ไม่มีไม่มีใครเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วน ข. เช่นนี้พนักงานอัยการอาจร้องขอให้ขอให้ศาลแต่งตั้งผู้แทนของห้างหุ้นส่วนจำกัด ข. เป็นการชั่วคราวได้

๒.๒ ร้องขอให้ศาลสั่งเพิกถอนมติการประชุมใหญ่ของสมาคมที่ได้มีการนัดประชุมหรือการลงมติโดยไม่ปฏิบัติตามหรือฝ่าฝืนข้อบังคับหรือกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๐๐ ร้องขอให้ศาลตั้งผู้ชำระบัญชีในกรณีที่มีการเลิกสมาคมและไม่มีผู้ชำระบัญชี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๐๖ และ ๑๒๕๑ และเป็นผู้ขอจัดตั้งมูลนิธิในกรณีผู้ขอจัดตั้งมูลนิธิถึงแก่ความตายก่อนนายทะเบียนรับจดทะเบียนและทายาทหรือผู้จัดการมรดก หรือผู้ซึ่งผู้ตายมอบหมายไม่ดำเนินการขอตั้งมูลนิธิต่อไป ภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๗ วรรคแรก ยกตัวอย่างเช่นนาย ก. ซึ่งเดินทางเข้ามาร่วมการประชุมประจำปีของห้างหุ้นส่วนฯ ในกรุงเทพฯ แล้วหายตัวไปจนศาลพิพากษาให้เป็นคนสาบสูญ ปรากฏว่านาย ก. ได้ขอจัดตั้งมูลนิธิไว้กับนายทะเบียนและไม่มีผู้ใดดำเนินการขอตั้งมูลนิธิแทนนาย ก. อีกต่อไป เช่นนี้พนักงานอัยการอาจเป็นผู้ขอจัดตั้งมูลนิธิขึ้นแทนนาย ก. ต่อไปได้

๒.๓ ร้องขอให้ศาลจัดสรรทรัพย์สินให้แก่นิติบุคคลอื่นซึ่งมีวัตถุประสงค์ใกล้ชิดที่สุดกับความประสงค์ของผู้ทำพินัยกรรมในกรณีที่ไม่สามารถจัดตั้งมูลนิธิขึ้นได้ตามวัตถุประสงค์ที่ผู้ตายกำหนด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๗ วรรคสอง และ ๑๖๗๙ วรรคสอง ขอจดทะเบียนมูลนิธิเมื่อทายาทหรือผู้จัดการมรดกมิได้ขอจดทะเบียนก่อตั้งมูลนิธิตามพินัยกรรมภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๘ วรรคสอง และ ๑๖๗๗ และขอจดทะเบียนมูลนิธิ เมื่อผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนมูลนิธิตามพินัยกรรมไม่ดำเนินการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงให้ถูกต้องตามคำสั่งของนายทะเบียน ตามมาตรา ๑๑๕ จนเป็นเหตุให้นายทะเบียนไม่รับจดทะเบียนมูลนิธิเพราะเหตุดังกล่าว ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๘ วรรคสาม

๒.๔ ร้องขอให้ศาลมีคำสั่งถอดถอนกรรมการมูลนิธิบางคนหรือคณะกรรมการของมูลนิธิในกรณีที่ดำเนินกิจการของมูลนิธิผิดพลาดเสื่อมเสียต่อมูลนิธิหรือดำเนินกิจการฝ่าฝืนกฎหมายหรือข้อบังคับของมูลนิธิหรือกลายเป็นผู้มีฐานะหรือความประพฤติไม่เหมาะสมในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของมูลนิธิ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๒๙ และร้องขอให้ศาลมีคำสั่งเลิกมูลนิธิเพราะวัตถุประสงค์ของมูลนิธิขัดต่อกฎหมายหรือมูลนิธิกระทำการขัดต่อกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรืออาจเป็นภัยอันตรายต่อความสงบสุขของประชาชนหรือความมั่นคงของรัฐ หรือมูลนิธิไม่สามารถดำเนินกิจการต่อไปไม่เพราะเหตุใดๆ หรือหยุดดำเนินกิจการตั้งแต่สองปีขึ้นไป ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๑

๒.๕ ร้องขอให้ศาลตั้งผู้ชำระบัญชีของมูลนิธิกรณีเลิกมูลนิธิเพราะเหตุอื่นนอกจากล้มละลาย โดยไม่มีผู้ชำระบัญชีตามข้อบังคับของมูลนิธิตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๓ และ ๑๒๕๑ และร้องขอให้ศาลจัดสรรทรัพย์สินของมูลนิธิเมื่อได้ชำระบัญชีแล้วให้แก่มูลนิธิหรือนิติบุคคลอื่นที่มีวัตถุประสงค์ใกล้ชิดที่สุดกับวัตถุประสงค์ของมูลนิธิขึ้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๔

๒.๖ ร้องขอให้ศาลตั้งผู้ชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนบริษัทที่เลิกกันเพราะเหตุอื่นนอกจากล้มละลายโดยไม่มีผู้ชำระบัญชีตามข้อสัญญาหรือข้อบังคับของห้างหุ้นส่วนบริษัทนั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๒๕๑ ยกตัวอย่างเช่นนาย ก. ซึ่งเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัด ข. ได้เดินทางเข้ามาร่วมการประชุมประจำปีของห้างหุ้นส่วนฯ ในกรุงเทพฯ แล้วหายตัวไปจนศาลพิพากษาให้เป็นคนสาบสูญ เช่นนี้พนักงานอัยการอาจร้องขอให้ศาลตั้งผู้ชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนจำกัด ข. ได้

๒.๗ ร้องขอให้ศาลตั้งผู้อื่นนอกจากภริยาหรือสามีเป็นผู้อนุบาลหรือผู้พิทักษ์ ถ้ามีเหตุสำคัญตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๖๓ ยกตัวอย่างเช่น นาย ก. ซึ่งเป็นสามีและผู้อนุบาลของนาง ข. ได้เดินทางเข้ามาร่วมการประชุมประหวังรัฐบาลในกรุงเทพฯ แล้วหายตัวไปจนศาลพิพากษาให้เป็นคนสาบสูญ เช่นนี้พนักงานอัยการอาจร้องขอให้ศาลแต่งตั้งผู้อื่นเป็นผู้อนุบาลนาง ข. แทนนาย ก. ซึ่งเป็นผู้สาบสูญก็ได้

๓. การคุ้มครองสิทธิครอบครัว ผู้สูงอายุ เยาวชน และเด็ก ได้แก่

๓.๑ ร้องขอให้ศาลพิพากษาว่าการสมรสเป็นโมฆะตามที่มีส่วนได้เสียได้ร้องขอมายังพนักงานอัยการ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๙๖ ยกตัวอย่างเช่น นาย ก. เห็นว่านางสาว ข. เป็นบุคคลวิกลจริตที่มีฐานะร่ำรวยมากคนหนึ่ง นาย ก. อัยการวยทางลัดจึงแอบพานางสาว ข. ไปจดทะเบียนสมรสกันที่อำเภอโดยหวังว่าจะได้มีส่วนในทรัพย์สินของนางสาว ข. เช่นนี้พนักงานอัยการอาจร้องขอให้ศาลพิพากษาว่าการสมรสนั้นเป็นโมฆะก็ได้

๓.๒ พิจารณาสำเนาคำร้องที่ศาลส่งมาเพื่อให้ดำเนินคดีแทนเด็กซึ่งไม่มีชีวิตอยู่แล้ว ในกรณีที่ชายผู้เป็นหรือเคยเป็นสามีของมารดาเด็กนั้นได้ยื่นคำร้องต่อศาลขอให้แสดงว่าเด็กนั้นไม่ได้เป็นบุตรของตนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๓๙ ยกตัวอย่างเช่น นาย ก. แต่งงานกับนาง ข. แล้วมีบุตรด้วยกันคือเด็กชาย ค. ซึ่งเจ็บป่วยและได้เสียชีวิตไปเมื่ออายุได้ ๒ ขวบ ต่อมานาย ก. ทราบว่าตนไม่ใช่พ่อของเด็กชาย ค. จึงยื่นคำร้องต่อศาลขอให้แสดงว่าเด็กชาย ค. ไม่ได้เป็นบุตรของตน เช่นนี้พนักงานอัยการอาจพิจารณาเข้าไปดำเนินคดีแทนเด็กชาย ค. ซึ่งไม่มีชีวิตอยู่แล้วได้ นอกจากนี้แล้วพนักงานอัยการยังอาจฟ้องคดีแทนเด็กปฏิเสธความเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของชาย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๔๕ และร้องขอให้ศาลตั้งผู้แทนเฉพาะคดีเพื่อทำหน้าที่ฟ้องคดีแทนเด็กในคดีฟ้องขอให้รับเด็กเป็นบุตรในกรณีเด็กไม่มีผู้แทนโดยชอบธรรม หรือมีแต่ผู้แทนโดยชอบธรรมไม่สามารถทำหน้าที่ได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๕๖ ได้อีกด้วย

๓.๓ ร้องขอให้ศาลสั่งถอนอำนาจปกครองจากคู่สมรสที่ยังมีชีวิตอยู่หรือสั่งให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดทำบัญชีทรัพย์สินและลงชื่อบุตรของคู่สมรสนั้นเป็นเจ้าของรวมในเอกสารสำคัญแทนโดยให้คู่สมรสนั้นเป็นผู้เสียค่าใช้จ่าย ในกรณีที่คู่สมรสนั้นได้ทำการสมรสใหม่โดยมิได้จัดการทรัพย์สินของบุตรให้ถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนดก่อน หรือในกรณีที่คู่สมรสนั้นไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของศาลที่ให้คู่สมรสนั้นปฏิบัติตามการแบ่งแยกทรัพย์สินและทำบัญชีทรัพย์สินของบุตรภายในเวลาที่กำหนดภายหลังการสมรสใหม่ตามที่ศาลได้อนุญาตตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๕๖ และร้องขอให้ศาลสั่งถอนอำนาจปกครองหรืออำนาจจัดการทรัพย์สินในกรณีที่ผู้ใช้อำนาจปกครองเป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ หรือใช้อำนาจปกครองโดยมิชอบ หรือประพฤติชั่วร้ายหรือเป็นบุคคลล้มละลายหรือจัดการทรัพย์สินของผู้เยาว์ในทางที่ผิดจนอาจเป็นภัยแก่ทรัพย์สิน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๘๒ รวมทั้งร้องขอให้ศาลสั่งถอนผู้ปกครองในกรณีที่ละเลยไม่กระทำการตามหน้าที่ หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงในหน้าที่ หรือใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ หรือประพฤติมิชอบซึ่งไม่สมควรแก่หน้าที่ หรือหย่อนความสามารถในหน้าที่ จนน่าจะเป็นอันตรายแก่ประโยชน์ของผู้อยู่ในปกครองหรือมีกรณีดังบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๕๘๗ (๓) (๔) หรือ (๕) ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ๑๕๙๘/๘ และ ๑๕๙๘/๙

๓.๔ ร้องขอให้ศาลสั่งตั้งผู้ปกครองในกรณีที่บุคคลยังไม่บรรลุนิติภาวะและไม่มีบิดามารดาหรือบิดามารดาถูกถอนอำนาจปกครอง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๘๕ และ ๑๕๘๖ และร้องขอให้ศาลสั่งเพิกถอนคำสั่งตั้งผู้ปกครองและมีคำสั่งเกี่ยวกับผู้ปกครองต่อไปตามที่เห็นสมควร เนื่องจากเป็นผู้ต้องห้ามมิให้เป็นผู้ปกครองตามมาตรา ๑๕๘๗ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๕๘๘ และร้องขอให้ศาลสั่งให้ผู้ปกครองหาประกันอันสมควรในการจัดการทรัพย์สินของผู้อยู่ในปกครอง

ตลอดจนการมอบคืนทรัพย์สินนั้น หรือแถลงถึงความเป็นอยู่แห่งทรัพย์สินของผู้อยู่ในปกครอง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๙๗

๓.๕ ร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งอนุญาตให้มีการรับบุตรบุญธรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๙๘/๒๑, ๑๕๙๘/๒๒ และ ๑๕๙๘/๒๓ การเลิกรับบุตรบุญธรรม ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๙๘/๓๑ และฟ้องคดีแทนบุตรบุญธรรมเกี่ยวกับการขอเลิกรับบุตรบุญธรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๙๘/๓๕

๓.๖ ร้องขอให้ศาลสั่งตั้งผู้ปกครอง ผู้อนุบาลหรือผู้พิทักษ์ ในกรณีที่มรดกตกทอดแก่ผู้เยาว์หรือบุคคลวิกลจริต หรือบุคคลผู้ไม่สามารถจะจัดการงานของตนเองได้และบุคคลนั้นยังไม่มีผู้แทนโดยชอบธรรมผู้อนุบาล หรือผู้พิทักษ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๑๐

๓.๗ ร้องขอให้ศาลตั้งผู้จัดการมรดกในกรณีที่เจ้าของมรดกตาย ทายาทโดยธรรมหรือผู้รับพินัยกรรมได้สูญหายไปหรืออยู่นอกราชอาณาจักร หรือเป็นผู้เยาว์หรือผู้จัดการมรดก หรือทายาทไม่สามารถหรือไม่เต็มใจที่จะจัดการหรือมีเหตุขัดข้องในการจัดการหรือในการแบ่งปันมรดกหรือข้อกำหนดพินัยกรรมตั้งผู้จัดการมรดกไม่มีผลบังคับ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๗๑๓

๓.๘ ในคดีที่ราษฎรผู้หนึ่งผู้ใดฟ้องเองไม่ได้โดยกฎหมายห้าม เมื่อเห็นสมควรพนักงานอัยการมีอำนาจเป็นโจทก์ได้ ตามพระราชบัญญัติพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๔๙๘ มาตรา ๑๑ (๖) เช่น ฟ้องคดีแทนผู้สืบสันดานในการฟ้องบุพการีทั้งคดีแพ่งและคดีอาญา การฟ้องคดีแพ่งอันได้แก่ฟ้องเรียกค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตร ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖๒ และ ๑๕๖๕

๔. การคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค

พนักงานอัยการอาจถูกแต่งตั้งให้มีหน้าที่ดำเนินคดีคุ้มครองผู้บริโภคได้ในกรณีที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เห็นสมควรเข้าดำเนินคดีเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของผู้บริโภค หรือเมื่อได้รับคำร้องขอจากผู้บริโภคที่ถูกละเมิดสิทธิซึ่งคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเห็นว่า การดำเนินคดีนั้นจะเป็นประโยชน์แก่ผู้บริโภคเป็นส่วนรวม คณะกรรมการจะมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานอัยการโดยความเห็นชอบของอัยการสูงสุดเป็นเจ้าหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภคเพื่อให้มีหน้าที่ดำเนินคดีกับผู้กระทำการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคในศาล ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๓๙

คดีผู้บริโภค ได้แก่ คดีที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๓ ซึ่งได้แก่

๑. คดีแพ่งระหว่างผู้บริโภคหรือผู้ที่มีอำนาจฟ้องแทนผู้บริโภคตามมาตรา ๑๙ หรือกฎหมายอื่นกับผู้ประกอบธุรกิจซึ่งพิพาทกันเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ตามกฎหมายอันเนื่องมาจากการบริโภคสินค้าหรือบริการ

๒. คดีแพ่งตามกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ไม่ปลอดภัย

๓. คดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีตาม (๑) หรือ (๒)

๔. คดีแพ่งที่มีกฎหมายบัญญัติให้ใช้วิธีพิจารณาตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑

นอกจากที่กล่าวมาแล้วพนักงานอัยการยังมีบทบาทหน้าที่ในการช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนในอีกหลายเรื่อง เช่น การให้คำปรึกษาหารือทางกฎหมาย การจัดทำนิติกรรมและสัญญา การประนอมข้อพิพาทและการให้ความช่วยเหลือในทางอรรถคดีความต่างๆ ตลอดจนการเผยแพร่ความรู้ทางด้านสิทธิมนุษยชนและความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชนทั่วไป ทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัดทั่วประเทศโดยผ่านสื่อมวลชนต่างๆ รวมทั้งการออกไปพบประชาชนด้วยตนเองในท้องถิ่น ซึ่งผู้ที่มีความ

เดือดร้อนและสนใจที่จะใช้บริการดังกล่าวกับพนักงานอัยการจะสามารถขอความช่วยเหลือ ขอคำปรึกษา หรือรับบริการจากพนักงานอัยการได้ทั่วประเทศทั้งในและต่างจังหวัด

บทบาทหน้าที่ดังกล่าวถือเป็นงานบริการที่สำนักงานอัยการสูงสุดจะนำไปสร้างความเชื่อมั่น ศรัทธาให้กับประชาชน ทั้งนี้ตามคำรับรองการปฏิบัติราชการประจำปีของสำนักงานอัยการสูงสุด ได้กำหนดให้ บทบาทหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและการช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนเป็นตัวชี้วัดในการ ปฏิบัติราชการประจำปีของสำนักงานอัยการสูงสุด โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๗ ได้ถูกกำหนดให้เป็น ตัวชี้วัดที่ ๑.๖ ได้แก่ ระดับความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมายผลผลิต คุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือประชาชน ทางกฎหมายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๗

บทสรุป

ที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าบทบาทหน้าที่ของพนักงานอัยการมิได้จำกัดอยู่แค่การอำนวยความ ยุติธรรมทางอาญา และการรักษาผลประโยชน์ของรัฐ ซึ่งได้แก่การดำเนินคดีอาญาและแพ่งกับคดีปกครองดังที่ เข้าใจกันโดยทั่วไปเท่านั้น แต่พนักงานอัยการยังมีบทบาทหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนอีกด้วย จึงกล่าวได้ว่าบทบาทหน้าที่ของพนักงานอัยการนั้นเกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อความสงบสุขของบ้านเมือง และวิถีชีวิตของประชาชนเป็นอย่างมาก ดังคำกล่าวของนักปราชญ์กฎหมายฝรั่งเศสชื่อโพทาลิส เป็นผู้ร่าง กฎหมาย นโปเลียน ซึ่งท่านโกเมน ภัทรภิรมย์ อดีตอัยการสูงสุด ได้แปลไว้ ความว่า

**“อัยการเป็นปากเสียงให้แก่กฎหมาย
เป็นผู้ที่วางตึงคำพิพากษา
เป็นที่พิงพิงปลอดภัยแก่ผู้อ่อนแอที่ถูกรุกรานกดขี่
เป็นโจทก์ที่น่าเกรงขามของเหล่าร้าย
เป็นผู้พิทักษ์ประโยชน์สาธารณะ
และเป็นผู้แทนสังคมทั้งมวล”**

ในส่วนของบทบาทหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนนั้น นอกจากความรู้ความ เข้าใจในตัวบทกฎหมายแล้ว พนักงานอัยการจะต้องมีความตระหนักรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนว่า เป็นหลักการอันสากล ดังที่พระมหากษัตริย์ วชิรเมธี ได้ชี้ให้เห็นว่าการเคารพสิทธิมนุษยชนมีความสำคัญ เหนือไปกว่าการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ข้อบังคับของสังคมหรือบทบัญญัติของกฎหมาย แต่เป็นการตระหนักรู้ และเข้าใจด้วยปัญญาว่า เราควรปฏิบัติต่อคนอื่นเช่นเดียวกับที่เราต้องการให้ผู้อื่นปฏิบัติต่อเรา ดังพุทธภาษิต ที่กล่าวว่า **“ครุ โทติ สคารโว”** ผู้เคารพผู้อื่น ย่อมมีผู้เคารพตอบ

.....